

Turun yliopiston
oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisuja

A. Juhlajulkaisut N:o 22

TURUN YLIOPISTON
OIKEUSTIETEELLINEN
TIEDEKUNTA
50 VUOTTA

Toimituskunta

Mia Hoffrén, Pekka Lämsineva, Kevät Nousiainen, Ari Saarnilehto

Toimituskunnan puheenjohtaja

Jussi Tapani

Toimittajat

Tatu Hyttinen ja Katja Weckström

Turun yliopisto
University of Turku

Julkaisija: Turun yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta
Taitto: Teemu Oksanen

ISBN 978-951-29-4579-5
ISSN 0784-1752

WS Bookwell Oy
Porvoo 2011

Sisälllys

Alkusanat	V
-----------------	---

I Tiedekunnan taipaleelta

Mirja-Tuula Erkkola

Turun yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta Caloniassa	3
1. Aluksi	3
2. Yhteistyötä ja uusia tuulia	4
3. Opiskelijat, opetus ja opetuksen kehittäminen, tutkinnot ja vuoden 1996 tutkinnonuudistus	6
4. Huippuyksikkö, laatuysikkö ja korkealaatuisen koulutuksen yksikkö	8
5. Opintojen viimeisimmät uudistukset	10
6. Tutkijakoulut	12
7. Turun yliopiston vuoden opettajan valinnat	13
8. Personaliala	14
9. Hallinnon ja palkkausjärjestelmän muutoksista ynnä muusta	16
10. Kohti uutta yliopistoa	19
11. Tiedekunnan 25 vuotta Caloniassa	23

Laura Ervo

Oikeustieteen opetus murroksessa – Turku Law Schoolin mahdollisuudet	25
1. Turku Law Schoolin perustaminen ja nykytila	25
2. Turku Law School pedagogisena yksikkönä	28
2.1. Monimuotoinen oppimisympäristö	28
2.2. Juristin ajatusmaailman haltuunottaminen	29
2.3. Kokonaisvaltaisen oppimisen tavoittelu	31
2.4. Asiantuntijuus kontekstuaalisuutena, kriittisyytenä ja oikeuden ideaan sitoutumisena	34
3. Opetuksen haasteet ja erityispiirteet	36
4. Visio	39

Essi Kinnunen – Anne Kumpula

Asiantuntijuuden moninaisuus oikeustieteellisessä koulutuksessa	43
1. Johdanto	43
2. Vuoden 1974 suuri tutkinnonuudistus	44
3. Tutkinnonuudistus 1990-luvulla: tavoitteena erikoistumisen mahdollistava yleistutkinto ...	47
4. Vuoden 2004 tutkintoasetus: suuntana Bologna	50
5. Asiantuntijaksi kasvamisen eväät	51

Ahti Laitinen

Kriminologiaa ja oikeussosiologiaa oikeustieteellisessä tiedekunnassa.	57
1. Tausta.	57
2. Alkutaival.	57
3. Oikeussosiologian ja kriminologian aseman vakiintuminen	59
4. Kriminologisesta ja oikeussosiologisesta tutkimuksesta Suomessa	64
5. Kriminologinen ja oikeussosiologinen tutkimus tiedekunnassa	66
6. Opetus	68
7. Tulevaisuus.	68

Jukka Mähönen

Suomalaisen oikeustutkimuksen haasteet	
– näkökulmia julkaisutapoihin ja -foorumeihin	71
1. Johdanto.	71
2. Oikeustutkimuksen yhteiskunnallinen tehtävä ja vaikutukset	72
3. Kohti vertaisarviointia ja lehtien priorisointia	76
4. Kotimaisista monografoista kansainvälisiin lehtiin – ja takaisin?.	77
5. Suomalaisen oikeustutkimuksen suunta	79

Ari Saarnilehto

Oppia ikä kaikki	81
1. Syntysanat ja nykytilanne	81
2. Lyhyet kurssit Caloniällä.	83
2.1. Alku.	83
2.2. Calonian kurssit 1. vuoden jälkeen.	84
2.3. Tiedekuntien yhteistyö.	85
3. Yhteistyö Suomen Asianajajaliitto ry:n kanssa.	86
4. Muut lyhytkestoiset kurssit.	88
5. Tutkinto-opetus ja täydennyskoulutus	89
6. Pitkäkestoiset kurssit.	90
6.1. Yhteistyö täydennyskoulutuskeskuksen kanssa	90
6.2. EU-koulutus	90
6.3. Poliisikoulutus	91
6.4. Taloushallinnon verotutkinto	92
6.5. Tuomarikoulutus	93
7. Tulevaisuus.	94

Gurwinder Singh

Post-graduate Research at Turku Law Faculty;	
Sharing the experience, as a researcher from India.	97
1. Covering the milestones	97
2. My area of research; experience as a researcher	98
3. Experiencing, the Finnish weather	100
4. Culture and traditions	101
5. Leisure activities	102
6. Roads ahead	103

Jussi Tapani

Tieteellisen työprosessin ohjaaminen	
– opiskelijoiden odotukset, tavoitteenasettelu ja ryhmäytyminen.	105
1. Johdanto.	105
2. Kehittämishankkeen tavoitteenasettelu ja rajaukset.	108

3.	Käytännön toteutus	110
4.	Lopuksi	114

Matti Tolvanen

Systematiikkaa ja kriminaalipolitiikkaa

– rikosoikeuden yleisten oppien tutkimusta Turun yliopistossa		117
1.	Mistä tässä kirjoituksessa on kysymys?	117
2.	Turun rikosoikeuden tutkimuksen ja opetuksen lyhyt historia	117
3.	Rikosoikeuden systematiikka tutkimuskohteena	119
4.	Rikoksen rakenteen uusi hahmotus	121
5.	Turun oikeustiede rikosoikeuden ja kriminaalipolitiikan lähentäjänä	127
6.	Yhteenvedo	131

Matti Urpilainen – Mika Viljanen

Oikeustapauskilpailut opetusmuotona

– käytännön kokemuksia ja kehittämisideoita		133
1.	Johdanto	133
2.	Oikeustapauskilpailut erityisenä opetusmuotona	134
3.	Pedagogisia haasteita	137
4.	Oikeusriidan voittaminen -opintojakso	140
5.	Oikeustapauskilpailut ja oikeustieteen opetuksen kehittäminen	142

Kauko Wikström

Brusiinin perintö		145
1.	Brusiinin vaikutus tiedekunnassa ja tiedekuntaan	145
2.	Tieteellisen tuotannon tukipilarit	146
3.	Oikeusvertailun merkitys	147
4.	Yleisten oppien asema lainopissa	149
5.	Brusiinin käsitys lainopista	150
6.	Oton keskustelukumppaneita	150
7.	Brusiin luennoitsijana	152
8.	Brusiin tutkimustyön ohjaajana	152
9.	Otto yksityishenkilönä	155

II

Tieteen taipaleelta

Antti Aine

Elinikäinen urheilun toimintakielto ja perusoikeudet		159
1.	Yleistä	159
2.	Urheilun toimintakiellosta seuraavat perusoikeusrajoitukset	162
3.	Soveltamisharkinta	166
4.	Yhteenvedo	172

Vesa Annola

Sopimustulkinnan subjektiivisuus ja objektiivisuus		175
1.	Tulkintamenetelmien sisällöstä	175
2.	Tulkintamenetelmien tehtävä	177
3.	Tulkintamenetelmästä tulkinta-asenteeseen	179
4.	Tulkintamenetelmien suhde	181

5.	Tulkintamenetelmät tulkintatoiminnassa	184
6.	Tulkintamenetelmät sopimustyypeissä	186
7.	Lopuksi	189

John T. Cross

The University as Innovator: Intellectual Property Rights in University-connected Inventions in Finland and the United States.		191
1.	Introduction	191
2.	Overview of the Governing Laws	193
2.1.	United States: The Bayh-Dole Act	193
2.2.	Finland: The 2007 Act on Inventions Made at Universities	195
3.	Comparison of the Governing Laws	197
3.1.	Common and Differing Features	197
3.2.	Evaluation of Policy	198
4.	Conclusion	201

Minna Gräns

”Law and the Modern Mind”, modernt igen		203
1.	Inledning	203
2.	Intuitionens roll vid rättsligt beslutsfattande enligt Jerome Frank	205
2.1.	Utgångspunkter	205
2.2.	Fyra sätt att bemöta kritiken	206
3.	Den amerikanska sociala rättsvetenskapen	206
4.	Var Frank en radikal regelskeptiker?	207
5.	Var Frank en regelskeptiker över huvud taget?	208
5.1.	Franks uppfattning om reglernas semantiska innebörd och rättens oförutsebarhet	208
5.2.	Rättsligt beslutsfattande som ”the operation of thinking”	209
5.3.	Tänkandets stadier och intuitionens roll.	210
5.4.	Är intuition inomrättsligt eller utomrättsligt?	213
6.	Intuition som ett kognitivt fenomen	215
6.1.	Intuition och förnuft som kognitiv dual-process	215
6.2.	Franks teori om ”the operation of thinking” som en kognitiv dual-process.	220

Ari Huhtamäki

Kuulopuheista näyttönä suomalaisessa oikeudenkäynnissä		223
1.	Johdanto	223
2.	Asfalttikartellijuttu	224
2.1.	Näytön arviointi ja ratkaisu markkinaoikeudessa	224
2.2.	Näytön arviointi ja ratkaisu Korkeimmassa hallinto-oikeudessa	225
3.	Korkeimman oikeuden prejudikaatti kuulopuheista näyttönä	228
4.	Kuulopuhetodistelun analyysi	229
4.1.	”Beyond Reasonable Doubt”?	229
4.2.	”Preponderance of Evindence”	230
4.3.	Lainsäätäjän tarkoitus	232

Allan Huttunen

Yhtiöjärjestyksen sovittelusta oikeustoimilain 36 §:n nojalla		235
1.	Johdannoksi	235
2.	Ruotsi	236
3.	Norja	243
4.	Lainvalmisteluaineisto Suomessa	245
5.	Lopputulos	250

Tatu Hyttinen

Perus- ja ihmisoikeussensitiivisen rikoslain soveltamisen ennakoitavuudesta ja puolueettomuudesta	251
1. Alkusanat	251
2. Rikoslain soveltamisen syllogistinen ihanne	253
3. Yhden oikean ratkaisun välttämättömyydestä (oikeusturvan puolustus)	256
4. Yhden oikean ratkaisun mahdottomuudesta (oikeusturvan kyseenalaistaminen)	259
5. Subjektiivisuuden vaara	266
6. Lopuksi	272

Christopher M. Johnson

Comparative Criminal Procedure	275
1. Introduction	275
2. Some basic principles of comparative criminal procedure	276
3. Constituting the decision-maker: professional expertise v. representative participation	279
4. Identifying the parties: who has an interest in a criminal case?	284
5. Conclusion	292

Antti Jokela

Oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin uudet haasteet	295
1. Vanhan oikeudenkäyntimenettelyn muuttuminen	295
2. Prosessioikeuden perustuslaillistuminen ja kansainvälistyminen	296
3. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen langettava ratkaisu purkuperusteena	298
4. Euroopan integraatiokehityksen vaikutus lainkäyttöön	299
5. Sovittelu ja vaihtoehtoinen riidanratkaisu	301
5.1. Vaihtoehtoisen riidanratkaisun käyttöala ja sisältö	301
5.2. Erityinen tuomioistuinsovitteleminen	303
5.3. Ryhmäkanne	304
6. Muutoksenhaun uudistaminen	307
7. Tuomioistuinharjoittelun kehittäminen	308
8. Lainkäyttöhenkilöiden ammatillisen koulutuksen ja osaamisen kehittäminen	309

Leena Kartio

Kiinteistökirjaaminen ja henkilötietojen suoja	311
1. Lähtökohdat	311
2. Henkilötietojen suojan sääntelystä kiinteistökirjaamislaainsäädännön vuoden 2005 muutossuunnitelmissa	313
2.1. Sähköistä kiinteistönvaihdantaa koskevasta uudistushankkeesta	313
2.2. Uudistuksen ensimmäisen muutosvaiheen perusteista ja sisällöstä	314
2.3. Hallituksen esityksen HE 75/2005 eduskuntakäsittelyssä ilmenneet puutteet henkilötietojen suojan sääntelyssä	316
3. Henkilötietojen suojan asianmukaisesta toteuttamisesta kiinteistökirjaamista koskevassa uudessa lainsäädännössä	321

Heikki Kulla

Julkishallinnon verkostoitumisen haasteita	327
1. Kaksi esimerkkiä: valtakunnallinen maaseutuverkosto ja eurooppalaisten kilpailuviranomaisten yhteistyöverkosto	328
2. Yhteismenettelyt eurooppalaisessa hallinto-oikeudessa	331
2.1. Lähtökohtia	331
2.2. Yhteismenettelyt	332
2.3. Valvonta ja oikeussuoja	334
3. Yhteenveto	336

Pekka Lämsineva

Perusoikeusliike.	339
1. Käännekohta	339
2. Jäänteitä, vinoutumia, epätahtisuutta	343
3. Kapea-alainen vs. laaja-alainen perusoikeuskäsitys.	347
4. Ei jarrua vaan kaasua	349
5. Näköaloja	352

Juha Lavapuro

Ihmisoikeuskulttuurin murrokset? Eräitä kvantitatiivisia havaintoja korkeimman oikeuden ratkaisukäytännössä tapahtuneista muutoksista v. 1976–2010.	357
1. Johdanto.	357
2. Metodi	358
3. Havainnot	360
4. Alustavia selityksiä ja arvioita: ihmisoikeuskulttuurin murroksen kaksi aaltoa?	363
5. Lopuksi: eräitä sivuvaikutuksia	365

Almut Meyer

Zur Vermittlung von Kultur im Fachfremdsprachenunterricht Rechtsdeutsch.	369
1. Hintergrund der Entwicklungsarbeit	369
2. Zur Interpretation von Rechtstexten – ein Interpretationsmodell	373
2.1. Kulturtheoretische Grundlagen des Modells.	373
2.2. Affekt und Kognition	375
2.3. Performanz.	376
2.4. Performanz: Charakteristika	378
2.4. Gemeinschaft	380
2.5. Erinnerung und Geschichte	381
3. Fallbeispiel	383
3.1. Erster Aspekt: Affekt	384
3.2. Zweiter Aspekt: Performanz	384
3.3. Dritter Aspekt: Gemeinschaft	386
3.4. Vierter Aspekt: Erinnerung / Geschichte	387
4. Didaktisierungsmöglichkeiten	387
4.1. Beschreibung der Übungen	388
5. Zusammenfassung	393

Jari Murto

Lisäeläkejärjestelmät ja lisäeläke-etujen sitovuus.	395
1. Johdanto ja kysymyksenasettelu	395
2. Lisäeläkejärjestelmän hahmottelua	396
3. Eläkejärjestelmän ja lisäeläke-etuuden sitovuuden arviointia	397
4. Eläkejärjestelmät ja eläke-etuudet liikkeen luovutuksessa	405
5. Lopuksi	406

Pekka Määttä

Kun aika ei paranna haavoja; rikosasian käsittelyn viipyminen ja uudet oikeussuojakeinot	409
1. Hyvityslain lähtökohdista	411
2. Asianosaisen hyvitysvaatus ja sen perusteleminen	413
3. Hyvitystä koskevan ratkaisun perusteleminen	414
3.1. Ensisijainen hyvittäminen rangaistuksessa	414
3.2. Toissijainen hyvitys rahassa	416

4.	Hyvityksen poikkeuksellisuus ja vastaajien yhdenvertaisuuden toteutuminen	419
5.	OK 19 luvun jutun kiireelliseksi määrittäminen viivästystä ennaltaehkäisevänä keinona	420
6.	Alustava arvio uusista oikeussuojakeinoista	423

Kevät Nousiainen

Syrjintää vastaan – kepein vai porkkanoin?	425
1. Aluksi	425
2. Perusoikeudet ja sääntelyn purkaminen.	426
3. Pakottava oikeus ja pehmeät keinot tasa-arvopolitiikassa.	429
3. Palkkasyrjintä	433
4. Naisiin kohdistuva väkivalta	439
5. Lopuksi	443

Eeva Nykänen

How absolute is absolute? – On the limits of Article 3 of the European Convention on Human Rights in the context of immigration control.	445
1. Introductory remarks	445
2. Relativity of the notion of ill-treatment.	448
3. Inherent and inevitable suffering.	453
4. Suffering caused by economic and social factors	455
5. Concluding observations	459

Vittorio Olgiati

Truth, Reason and Justice: Operational Tools for Legal Expertise?	461
1. Foreword	461
2. Looking for truth, reason and justice. Or how to ascertain the “nomen rei” and “nomen intentionis”	463
3. The notion of truth as fact/value: from ontology to constructivism.	466
4. The notion of reason as a fact/value: from finalism to selectivity	469
5. The notion of justice-through-law as a fact/value: from transcendence to contingency . .	472
6. Computational evaluation procedures: “functional equivalents” of truth, reason and justice?	477

Jaakko Ossa

Mankala-periaate ja verotus	483
1. Johdanto.	483
2. Keskinäisen yhtiön osakkaan saama etu verolainsäädännössä.	484
3. Käypä hinta verotuksessa	485
3.1. Peiteltä osinko (VML 29 §)	485
3.2. Siirtohinnoitteluvoimaisu (VML 31 §)	485
3.3. Kiinteän toimipaikan varallisuuden siirto (EVL 51e §).	487
3.4. Käypä hinta ja KHO 2009:66	487
4. Keskinäiset voimalaitosyhtiöt	488
5. Keskinäisten voimalaitosyhtiöiden alihinnoittelusta aiheutuvia seuraamuksia	490
5.1. Oikea verovelvollinen.	490
5.2. Verovapaa oikeushenkilö	490
5.3. Tulon siirtyminen ulkomaille verotettavaksi	491
6. Tulkintakysymyksiä ja johtopäätökset.	491
6.1. Peiteltä osinko	491
6.2. VML 31 §:n soveltuminen ja sen suhde VML 29 §:ään	492
6.3. Kiinteän toimipaikan muodostuminen.	493
7. Lopuksi	494

Merja Pentikäinen

Ihmisoikeudet – kehityksestä, merkityksestä ja haasteista;

ihmisoikeuskulttuurin ohuudesta Suomessa	497
1. Modernin ihmisoikeusjärjestelmän kehityksestä ja sisällöstä	499
2. Etyj, ihmisoikeudet ja kylmän sodan päättyminen; EU ihmisoikeustoimijana.	504
3. Ihmisoikeudet: kansainväliset normit, kansallinen täytäntöönpano	506
4. Ihmisoikeudet 2000-luvulla	509
5. Ihmisoikeudet Suomessa	512
6. Ihmisoikeuksien haastava kenttä; tulevaisuuden haasteet ja mahdollisuudet	515

Allan Rosas

Rättsnormernas mångfald - tankar kring rättskälleläran	517
1. Inledning	517
2. Bindande skrivna rättsnormer	518
3. Unionsrätten allmänna principer	522
4. Soft Law	526
5. Avslutning	530

Janne Salminen

Ennakkoratkaisumenettely, etusija ja lakien EU-oikeuden mukaisuuden valvonta

kansallisen tuomioistuimen eurooppalaisena tehtävänä	533
1. Aluksi	533
2. EU-oikeudellinen ennakkoratkaisumenettely yhteistyönä	535
3. Simmenthal-ratkaisun vaatimus ja kansallisen tuomioistuimen vaikea valinta	538
4. Kansallisten tuomioistuinten sitoutuminen lakien EU-oikeuden mukaisuuden valvontaan ja ennakkoratkaisumenettelyyn	540
5. Suomalainen asetelma ja havainnot viimeaikaisesta käytännöstä	548
5.1. Muutamia havaintoja viimeaikaisista ennakkoratkaisupyyntöistä ja EU-oikeuden soveltamisesta	548
5.2. Suomalaisen asetelman perusteet	553
5.3. Liittynyt laajempaan kehitykseen?	556

Juha Tolonen

Suomalaista oikeustiedettä 50 vuotta	559
1. Johdanto	559
2. Oikeustieteen kehityslinjoja	560
2.1. Tausta	560
2.2. Oikeuden looginen analyysi	562
2.3. Oikeudellisen ratkaisun teoria	563
2.4. Viime aikojen kehityslinjoja	565
2.5. Yhteenvedo oikeustieteen kehityksestä viimeisten 50 vuoden aikana	567
3. Suomalainen oikeustiede kansainvälispoliittisten muutosten heijastajana	567
3.1. Yleistä	567
3.2. Loogis-analyttinen suunta	568
3.2. Oikeudellisen ratkaisun teorian	569
3.3. Viimeaikainen kehitys	570
4. Yhteenvedo	571

Seppo Villa

Vastaanottavan yhtiön vastuu jakautuvan yhtiön veloista kokonaisjakautumisessa 573

1. Johdanto 573
2. Yhteisvastuu jakautuneen yhtiön veloista 575
 - 2.1. Sääntely 575
 - 2.2. Siirtyvät varat ja vastuut 576
 - 2.3. Varojen ja velkojen merkitsemisestä taseeseen 577
 - 2.4. Velkavastuun sisältö 578
 - 2.5. Toissijaisen vastuun rajaaminen 580
3. Mitä siirtyvällä netto-omaisuudella tarkoitetaan? 581

Mikko Vuorenpää

Itsekriminointisuojan tulkinta ja sen vaikutukset todisteluun 585

1. Itsekriminointisuojan sisältö 585
2. Edellytykset itsekriminointisuojan ulottumiselle rikosprosessin ulkopuolelle 588
3. Itsekriminointisuojan vaikutukset todistuskieltoihin 590
4. Itsekriminointisuojan vaikutukset todistajan vaitiolo-oikeuteen ja päinvastoin 592
5. Loppuhuomio 594

Teoksen kirjoittajat 597

Tabula Gratulatoria 599